

ПРОПОЗИЦІЇ

Адміністрації Державної прикордонної служби України
до проекту Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що стосуються торговельного мореплавства та судноплавства на внутрішніх водних шляхах»

Ініціатор законопроекту – Прем'єр-міністр України Юлія СВИРИДЕНКО
реєстраційний номер 14344 від 30.12.2025

до першого читання

1. Законопроект підтримується із зауваженнями.

2. Адміністрацією Державної прикордонної служби України законопроект підтримується в цілому, водночас вважаємо за необхідне висловити низку зауважень та застережень щодо окремих його положень для мінімізації правових ризиків та уточнення термінів.

Відповідно до положень Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі (SOLAS) 1974 року та Міжнародної конвенції про вантажну марку (ICLL) 1966 року, встановлено чіткий критерій класифікації суден – будь-яке судно, що перевозить більше 12 пасажирів, ідентифікується як пасажирське судно. При цьому, згідно з правилом I/2(e) SOLAS, пасажиром є будь-яка особа на борту, яка не є капітаном, членом екіпажу чи дитиною віком до одного року. Зазначені міжнародні стандарти є базовими для визначення правового статусу судна та обсягу вимог до його безпеки і контролю.

Водночас, згідно з частиною третьою статті 2 Конвенції про полегшення міжнародного морського судноплавства (FAL) 1965 року, її положення не застосовуються до воєнних кораблів та приватних прогулянкових яхт, проте поширюються на судна, що використовуються у комерційних цілях, зокрема яхти, що здаються у фрахт.

На сьогодні у законопроекті використовується нечіткий термін «список людей» замість чітких юридичних категорій «пасажир» та «екіпаж». Це створює умови для неоднозначного трактування статусу осіб на борту яхт, які фактично виконують функції пасажирських суден.

З метою усунення правових колізій, уніфікації процедур прикордонного контролю та унеможливлення маніпуляцій з кількісним і якісним складом осіб на борту приватних та комерційних яхт, застосовуючи принципи правової визначеності й аналогії закону, пропонуємо в абзаці п'ятому підпункту 4 пункту 6 розділу I законопроекту слова «список людей» замінити словами «список пасажирів та список членів екіпажу».

Згідно з Правилом 1.1 Конвенції про працю в морському судноплаванні 2006 року, судновласник відповідає за все, що відбувається на судні, а капітан діє від його імені. Якщо власник доручає управління іншій особі (менеджеру чи фрахтувальнику), ця особа стає «судновласником» у розумінні конвенції, а капітан – її представником.

Відповідно до частини другої статті 58 Кодексу торговельного мореплавства України капітан судна внаслідок свого службового становища визнається представником судновласника і вантажовласника щодо дій, викликаних потребами судна, вантажу або плавання, а також позовів, що стосуються довіреного йому майна, якщо на місці немає інших представників судновласника або вантажовласника.

Згідно зі статтею 116 Кодексу торговельного мореплавства України у морському порту або поза його територією як постійні представники судновласника діють агентські організації (морський агент), які за договором морського агентування за винагороду зобов'язуються надавати послуги в галузі торговельного мореплавства.

При виконанні договору морського агентування морський агент, що діє від імені судновласника, може також діяти на користь іншої договірної сторони, якщо вона її на те уповноважила і якщо судновласник не заперечує.

Законодавство України та міжнародне право не зобов'язують власника судна чи судновласника перебувати в пункті пропуску під час здійснення прикордонного контролю судна. Тоді як капітан та морський агент мають такий обов'язок.

З метою спрощення процедури повідомлення судновласника про особу, яка знаходиться на судні та якій відмовлено у перетинанні державного кордону України, пропонуємо в абзаці дванадцятому підпункту 2 пункту 6 розділу I законопроекту слова «судновласника» замінити словами «капітана чи морського агента».

Додатково, з метою збереження життя та здоров'я персоналу Державної прикордонної служби України під час здійснення прикордонного контролю в морських пунктах пропуску, пропонуємо доповнити запропоновану законопроектом редакцію частини першої статті 18 Закону України «Про прикордонний контроль» абзацом такого змісту:

«Прикордонний контроль на борту судна під час його перебування на якірній стоянці здійснюється за наявності технічної можливості безпечного доступу уповноважених осіб Державної прикордонної служби України на борт судна та відсутності факторів, що створюють ризик для їхнього життя чи здоров'я.».

В. о. Голови Державної прикордонної служби України

Сергій СЕРДЮК